

5 Platobné služby a platobné systémy

5.1 Platobné služby

Oblasť platobných služieb a platobných systémov upravuje predovšetkým zákon č. 492/2009 Z. z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa do slovenskej legislatívy preniesla Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES.

Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES)

Súčasťou slovenského právneho poriadku v oblasti platobných služieb sú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES):

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/518 z 19. marca 2019, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 924/2009, pokiaľ ide o niektoré poplatky za cezhraničné platby v Únii a o poplatky za menovú konverziu,
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 260/2012 zo 14. marca 2012, ktorým sa ustanovujú technické a obchodné požiadavky na úhrady a inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009,
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/847 z 20. mája 2015 o údajoch sprevádzajúcich prevody finančných prostriedkov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1781/2006,
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/751 z 29. apríla 2015 o výmenných poplatkoch za platobné transakcie viazané na kartu,
- delegované a vykonávacie nariadenia podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES.

Do tejto kategórie patrí aj opatrenie NBS č. 8/2009, ktorým sa ustanovuje štruktúra bankového spojenia, štruktúra medzinárodného bankového čísla účtu a podrobnosti o vydávaní prevodníka identifikačných kódov

a opatrenie NBS č. 6/2013 o identifikátore príjemcu inkasa a registri identifikátorov príjemcov inkás.

Mimosúdne riešenie sporov

Zrušením Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie sa mimosúdne riešenie sporov podľa zákona o platobných službách rieši prostredníctvom subjektu alternatívneho riešenia sporov. Ten je oprávnený riešiť spotrebiteľské spory súvisiace s poskytovaním platobných služieb. Výber konkrétneho subjektu alternatívneho riešenia sporov je na rozhodnutí spotrebiteľa. V prípade právnických osôb je mimosúdne riešenie sporov zabezpečené prostredníctvom rozhodcovského riešenia sporov alebo iného mimosúdneho riešenia sporov súvisiacich s poskytovaním platobných služieb.

5.2 Platobné systémy Slovenskej republiky

5.2.1 Platobný systém TARGET2 a TARGET2-SK

NBS prevádzkuje od roku 2009 platobný systém TARGET2-SK ako komponent systému [TARGET2](#). Rok 2019 uplynul bez výrazných prevádzkových incidentov, ktoré by zásadne ohrozili systém a jeho účastníkov. Nevyskytli sa ani problémy, ktoré by ohrozili plynulé spracovanie platieb, alebo narušili samotnú prevádzku systému TARGET2 v NBS.

Okrem dennej prevádzky systému NBS zabezpečovala konzultačnú podporu účastníkom a pravidelné testovanie procedúr na obnovu činnosti. Podieľala sa aj na koordinácii vývoja, zmien, testovania a nasadzovania nových verzií programového vybavenia platformy SSP, na ktorej sa systém TARGET2 prevádzkuje. Novými verziami programového vybavenia sa do platformy SSP zavádzajú nové funkčné prvky a zmeny, ktoré Eurosystem schválil na základe požiadaviek užívateľov systému. Odstraňujú sa nimi tiež chyby identifikované v predchádzajúcej verzii.

Súčasťou systému TARGET2 sú aj služby [TARGET2 Securities \(T2S\)](#) a [Target Instant Payment Settlement \(TIPS\)](#). T2S je technická platforma, ktorá zabezpečuje plynulé vyrovnanie cezhraničných obchodov s cennými papiermi prostredníctvom účtov cenných papierov, ktoré sú vedené v centrálnych depozitároch a účelových peňažných DCA účtov. Peňažné DCA účty sú vedené centrálnymi bankami a sú vyhradené len na vyrovnanie peňažnej časti obchodov s cennými papiermi v peniazoch centrálnych bánk. TIPS je celoeurópska platobná služba, ktorá umožňuje rýchle, bezpečné a nepretržité vyrovnanie okamžitých platieb v priebehu niekoľkých sekúnd 24 hodín denne/7 dní v týždni/365 dní v roku.

V júni 2019 NBS organizovala pracovné stretnutie s účastníkmi TARGET2-SK, ktoré prinieslo najmä informácie o:

- zmenách týkajúcich sa novej verzie SSP rel. 13.0 – migrácia zo služby SwiftNet Browse na SWIFT WebAccess a spustenie novej rozšírenej služby ECONS (Enhanced Contingency Solution), ktorá predstavuje nové riešenie pre nepredvídané udalosti v TARGET2-SK. Nová verzia SSP rel. 13.0 bola nasadená do produkcie 18. 11. 2019.
- prebiehajúcim projekte T2/T2S Consolidation, ktorý je zameraný na vývoj nových služieb pre účastníkov v oblasti riadenia likvidity a RTGS služieb a zároveň na adaptáciu existujúcich služieb na meniace sa potreby účastníkov. Projekt bude uvedený do prevádzky 22. 11. 2021.

V roku 2019 NBS prijala a zverejnila:

- rozhodnutie NBS č. 20/2019 z 12. novembra 2019, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie NBS č. 4/2010 o postupoch vyrovnania pre pridružené systémy TARGET2-SK v znení neskorších predpisov,
- rozhodnutie NBS č. 21/2019 z 12. novembra 2019, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie NBS č. 7/2015 o podmienkach otvorenia a vedenia PM účtu v TARGET2-SK v znení neskorších predpisov,
- rozhodnutie NBS č. 22/2019 z 12. novembra 2019, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie NBS č. 9/2018 o podmienkach otvorenia a vedenia TIPS účelového peňažného účtu (TIPS DCA) v rámci TARGET2-SK,
- rozhodnutie NBS č. 23/2019 z 12. novembra 2019, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie NBS č. 10/2018 o podmienkach otvorenia a vedenia T2S účelového peňažného účtu (T2S DCA) v rámci TARGET2-SK.

5.2.2 Platby realizované prostredníctvom TARGET2-SK

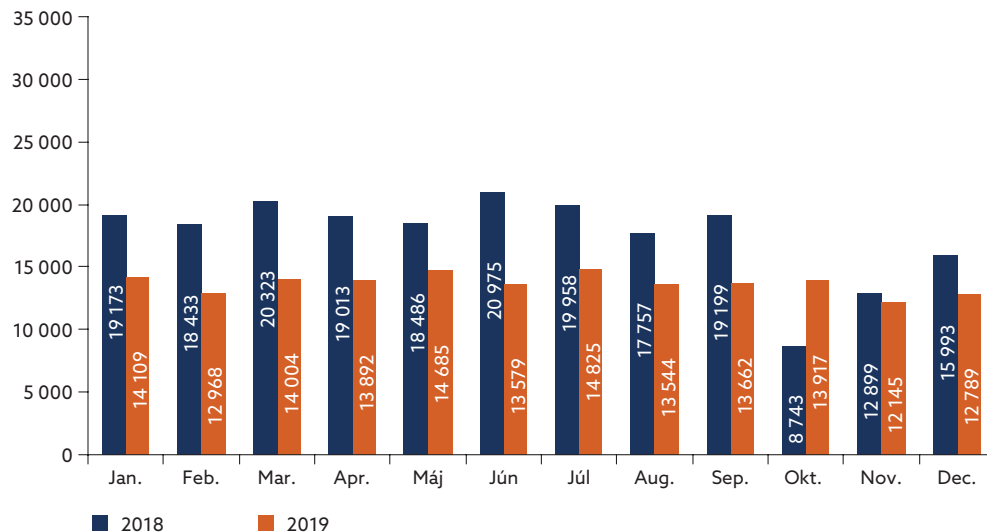
V roku 2019 bolo do platobného systému **TARGET2-SK** zapojených spolu 36 účastníkov: 32 priamych účastníkov a 4 pridružené systémy – SIPS; Centrálny depozitár cenných papierov SR, a. s.; SIA Slovakia, a. s., a Národný centrálny depozitár cenných papierov, a. s. V roku 2019 do produkčného prostredia platobného systému TARGET2-SK nepristúpili žiadni noví účastníci.

V uplynulom roku sa prostredníctvom platobného systému TARGET2-SK spracovalo vyše 160 tis. transakcií v celkovej hodnote vyše 600 mld. €. V porovnaní s rokom 2018 nastal pokles počtu uskutočnených transakcií o vyše 20 % (takmer 47 tis. transakcií), ale ich hodnota vzrástla v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 14 % (vyše 76 mld. €), čo je premietnuté do grafov č. 35 a č. 36.

V roku 2019 mal TARGET2-SK 255 prevádzkových dní. Denne sa v systéme spracovalo v priemere 644 platobných transakcií v celkovej hodnote vyše 2,3 mld. €.

Graf 35

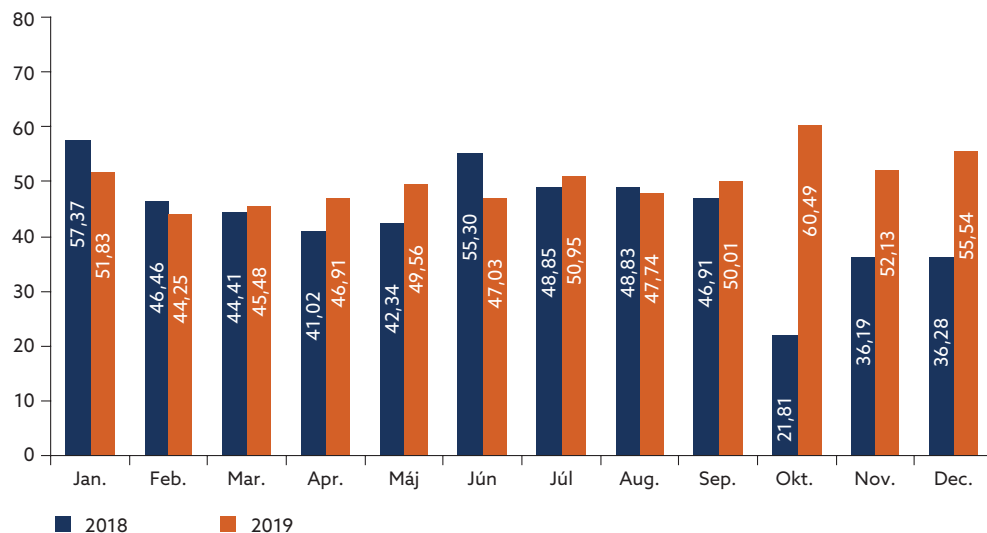
Porovnanie počtu platieb spracovaných v TARGET2-SK v rokoch 2018 a 2019

Zdroj: NBS

Graf 36

Porovnanie hodnoty platieb spracovaných v TARGET2-SK v rokoch 2018 a 2019 (mld. EUR)

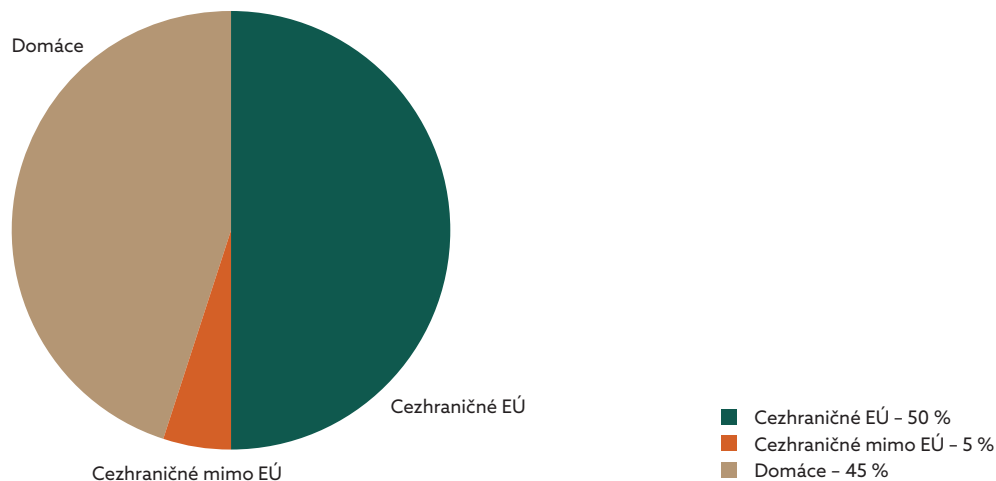
Zdroj: NBS

Percentuálny podiel počtu klientskych a medzibankových platieb spracovaných v roku 2019 bol v pomere 62:38 v prospech klientskych platieb. Z hľadiska hodnoty spracovaných platieb bol však podiel klientskych a medzibankových platieb v pomere 6,5:93,5, teda rovnako ako v posledných rokoch výrazne v prospech medzibankových platieb.

Služby systému TARGET2 využívalo **24 krajín EÚ**. Z hľadiska štruktúry smerovania platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK bolo zaznamenaných 45 % domácich a 55 % cezhraničných platieb. Ukazovateľ hodnoty zaslaných platieb vyznieva v rovnakom pomere 55:45 v prospech cezhraničných platieb (grafy č. 37 a č. 38).

Graf 37

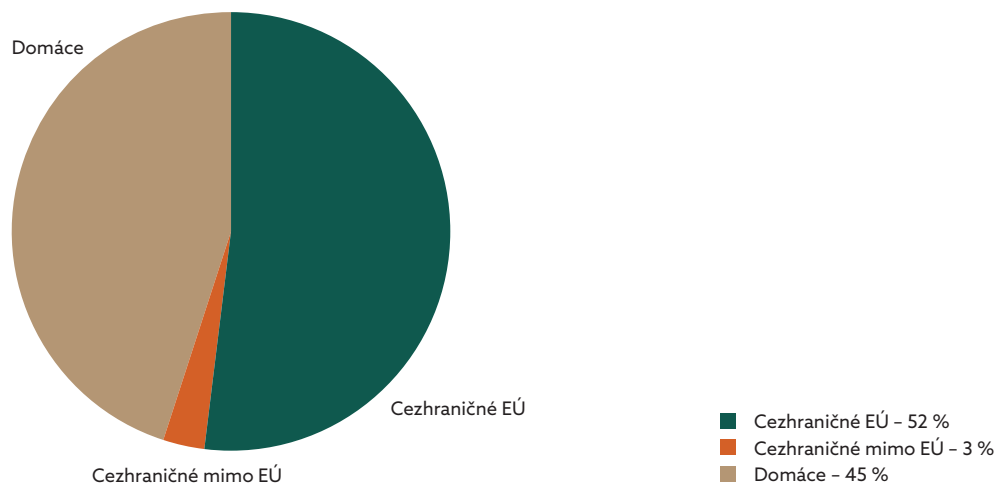
Pomer počtu cezhraničných a domácich platieb poslaných účastníkmi T2-SK v roku 2019

Zdroj: NBS

Graf 38

Pomer hodnoty cezhraničných a domácich platieb poslaných účastníkmi T2-SK v roku 2019

Zdroj: NBS

5.2.3 Platobný systém SIPS

Modernizácia SIPS pokračovala

Systém SIPS je retailový platobný systém. NBS ako prevádzkovateľ jeho prostredníctvom zabezpečuje spracovanie klientskych platieb v eurách.

Prostredníctvom platobného systému SIPS sa spracovávali domáce aj cezhraničné SEPA úhrady a SEPA inkasá. Spracovanie SEPA úhrad a SEPA inkás smerovaných na poskytovateľov platobných služieb, ktorí nie sú účastníkmi platobného systému SIPS, zabezpečila NBS prostredníctvom paneurópskeho klíringového domu – systému STEP2, ktorého je priamym účastníkom.

Spôsob spracovania platieb a vyrovnaní výsledkov spracovania platieb sa v platobnom systéme SIPS v porovnaní s predchádzajúcim rokom nezmenil. Aj v roku 2019 sa platby spracovávali v štyroch klíringových cykloch opakujúcich sa v každom prevádzkovom dni. Vyrovnanie výsledkov spracovania platieb účastníkov platobného systému SIPS z jednotlivých klíringových cyklov sa realizovalo v platobnom systéme TARGET2-SK, ktorého je platobný systém SIPS pridruženým systémom.

Počas roku 2019 sa harmonizovala funkčnosť platobného systému SIPS s funkčnosťou systému STEP2 a s pravidlami Európskej platobnej rady pre SEPA úhrady a SEPA inkasá. V roku 2019 NBS pokračovala v modernizácii zúčtovacieho centra platobného systému SIPS. Modernizácia bude pokračovať až do augusta roku 2020, kedy bude do prevádzky uvedený nový modul zúčtovacieho centra s využitím moderných informačných technológií.

Okrem zabezpečovania prevádzky platobného systému SIPS pokračovala NBS vo vydávaní identifikátorov príjemcov inkás (tzv. CID-ov) pre fyzické alebo právnické osoby, ktoré mali záujem o iniciovanie SEPA inkás. Všetky vydané CID-y sú evidované v registri identifikátorov inkás, ktorý prevádzkuje NBS. Od roku 2013 do konca roku 2019 bolo vydaných 502 CID-ov.

5.2.4 Platby realizované prostredníctvom SIPS

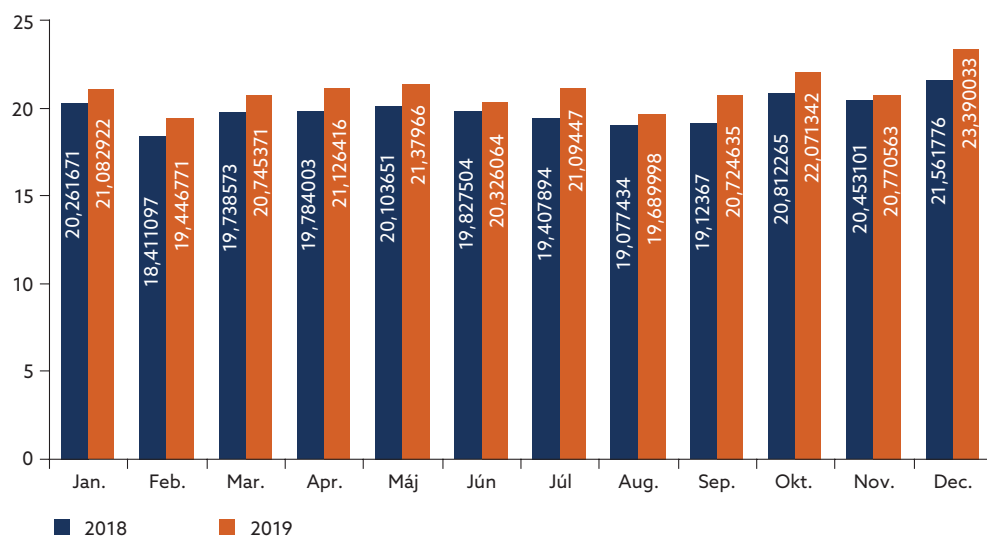
Štatistika platobného systému SIPS

Počas roku 2019 sa počet účastníkov retailového platobného systému SIPS v porovnaní s predchádzajúcim rokom nezmenil. V systéme SIPS bolo zapojených 25 účastníkov, z toho 22 domácich a 3 zahraniční poskytovatelia platobných služieb.

V systéme SIPS bolo spracovaných viac ako 251,8 mil. transakcií v celkovej hodnote takmer 281 459,8 mil. €. V porovnaní s predchádzajúcim rokom tak počet spracovaných transakcií vzrástol o viac ako 5,5 %, v hodnote sa zachoval trend nárastu o takmer 5 %. Porovnanie rokov 2018 a 2019 podľa jednotlivých mesiacov rokov zobrazujú grafy č. 39 a č. 40.

Graf 39

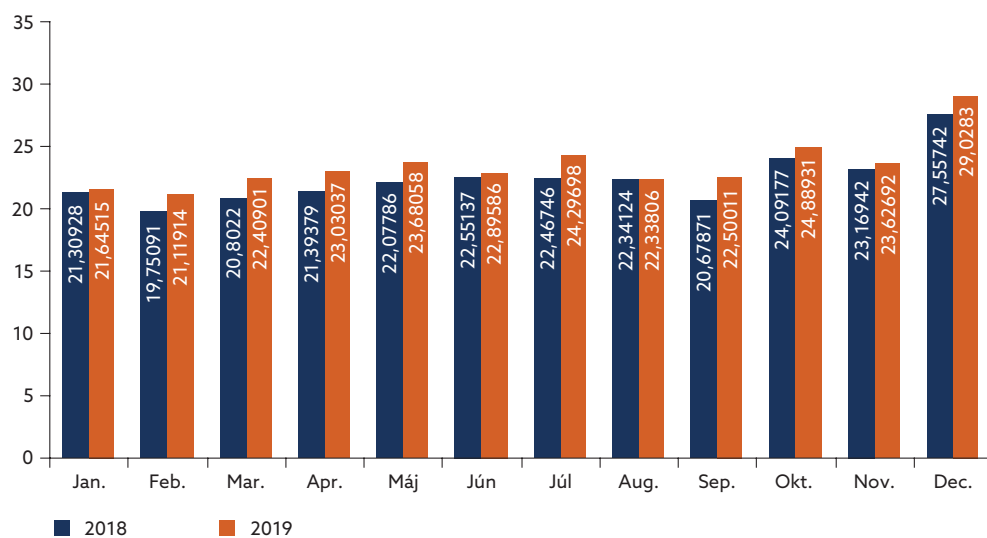
Porovnanie počtu transakcií uskutočnených v SIPS v rokoch 2018 a 2019
(mil.)

Zdroj: NBS

Graf 40

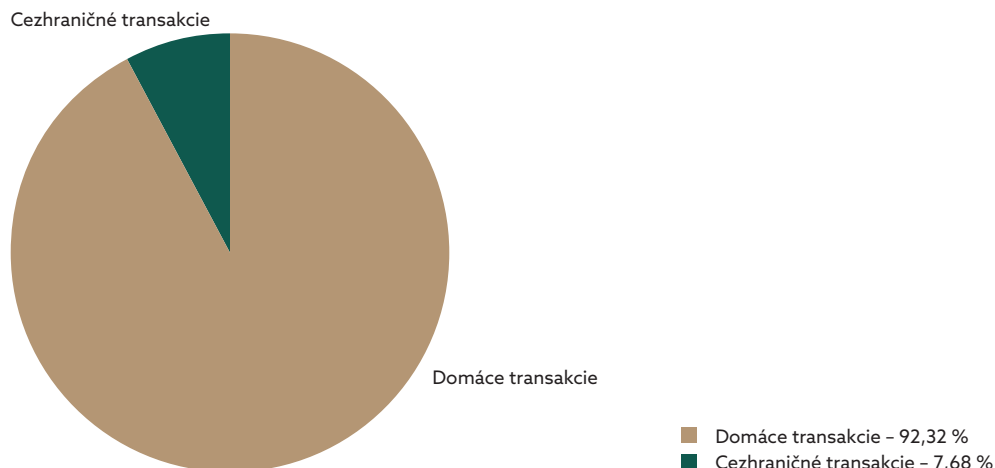
Porovnanie hodnoty transakcií uskutočnených v SIPS v rokoch 2018 a 2019
(mld. EUR)

Zdroj: NBS

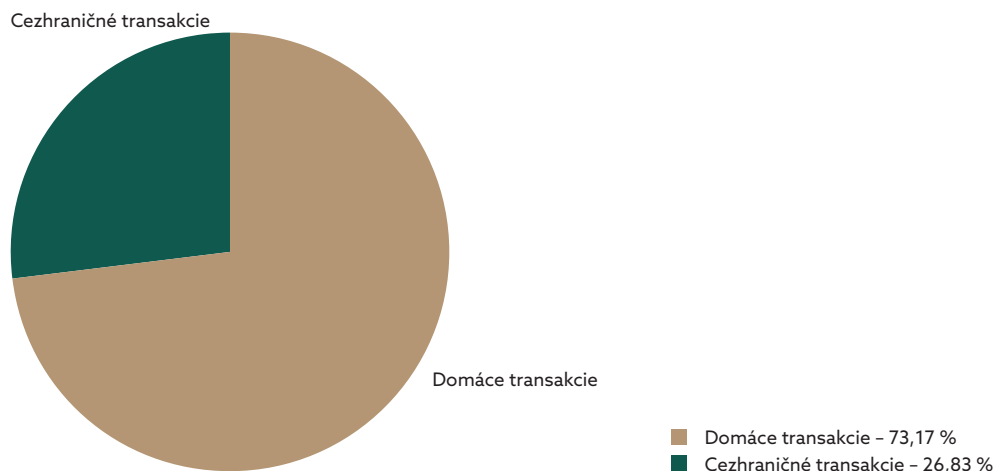
V súvislosti so zavedením SEPA priestoru naďalej rastie podiel počtu cezhraničných transakcií: z celkového počtu spracovaných transakcií predstavoval výšku 7,7 % (v predchádzajúcom roku to bol podiel 7,16 %). V hodnote transakcií predstavoval podiel 26,8 %, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom znamenalo zníženie podielu o 1,1 %. Grafy č. 41 a č. 42 zobrazujú podiel domácich a cezhraničných transakcií spracovaných systémom SIPS v roku 2019.

Graf 41
Podiel počtu domácich a cezhraničných transakcií v SIPS v roku 2019

Zdroj: NBS

Graf 42
Podiel hodnoty domácich a cezhraničných transakcií v SIPS v roku 2019

Zdroj: NBS

V rámci rozdelenia spracovaných transakcií podľa platobných nástrojov dominovalo spracovanie SEPA úhrad. V počte predstavoval podiel 93 %, pričom zvyšných 7 % pripadlo na spracovanie SEPA inkás. V hodnote predstavoval podiel spracovaných SEPA úhrad až 99,4 % vo vzťahu k SEPA inkasám zastávajúcim výšku 0,6 %.

5.2.5 Platobné karty

K 31. 12. 2019 bolo v SR aktívnych 5 323 720 platobných kariet, z toho viac ako 99 % predstavovali karty s bezkontaktnou technológiou. Počet platobných kariet sa zvýšil v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer o 2 %. Trhu naďalej dominovali karty s logami dvoch najväčších kartových schém VISA a MasterCard.

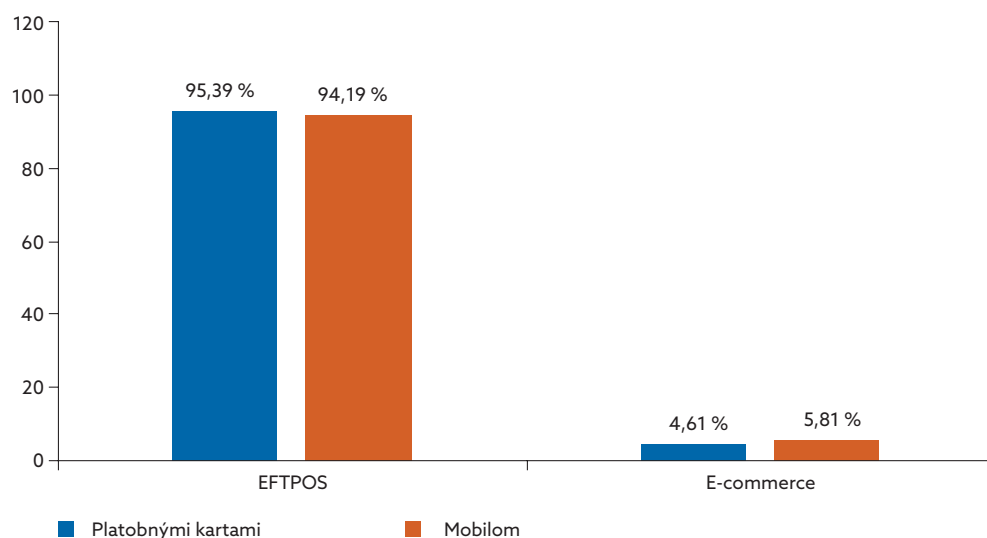
V roku 2019 sa uskutočnilo takmer 629 miliónov kartových transakcií, z toho takmer 64 % bezkontaktnou technológiou. Celková hodnota kartových transakcií vykonaných prostredníctvom platobných kariet bola viac ako 28,4 mld. €. V počte transakcií platobnými kartami nastal nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 11,8 % a v hodnote transakcií o 5,3 %. Z nich sa takmer 85 % transakcií uskutočnilo na Slovensku, pričom ich podiel v hodnote predstavoval viac ako 87 %. Držitelia platobných kariet platia najmä na EFTPOS termináloch.

Počet bankomatov sa na slovenskom trhu v porovnaní s predchádzajúcim rokom nezmenil, spolu je to 2 778 bankomatov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom počet hotovostných výberov z bankomatov klesol o 1,2 %, ale hodnota transakcií vzrástla o 3 %. Celková hodnota hotovostných výberov predstavovala takmer 15,5 mld. € a hodnota vkladov hotovosti 1,9 mld. €. Priemerná hodnota výberu hotovosti z bankomatu bola 165 €.

Ku koncu roka akceptovali platobné karty obchodníci na 57 845 EFTPOS termináloch a v 3 643 elektronických obchodoch na internete, čo bolo o 746 (jedna štvrtina), viac ako v predchádzajúcom roku. Ich prostredníctvom sa počas roka uskutočnilo takmer 19 mil. transakcií v celkovej hodnote takmer 0,77 mld. €. Celkový počet platieb u obchodníkov v kamenných obchodoch a na internete bol 412 mil. v hodnote 9,4 mld. €, čo predstavuje nárast o 33,69 % v počte a o 32,97 % v hodnote transakcií. Počet platieb u obchodníkov v porovnaní s výberom hotovosti z bankomatov tvorí až 85 %, pričom ich hodnota stále predstavuje viac ako 50 %. Grafy č. 43 a č. 44 zobrazujú podiely transakcií uskutočnených platobnými kartami a mobilom podľa typu zariadení.

Graf 43

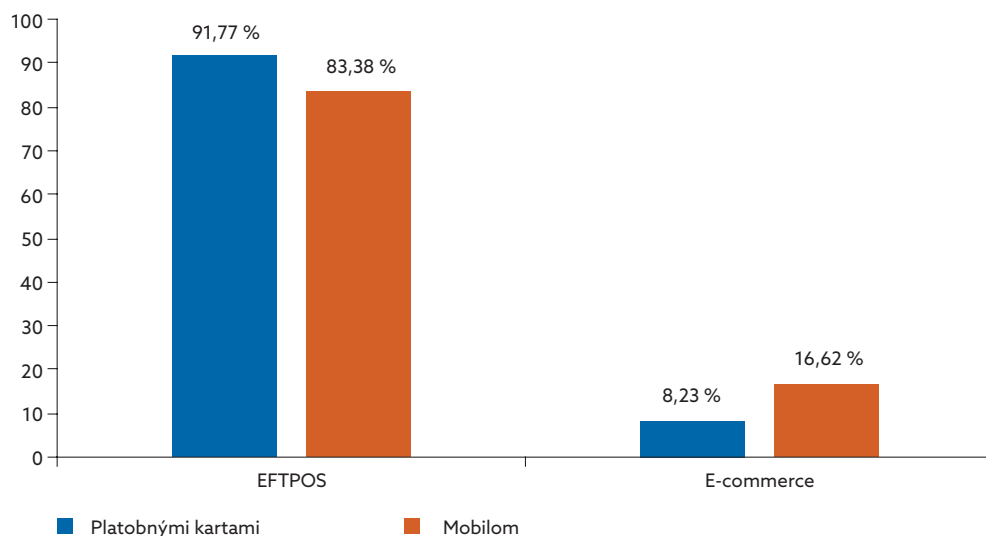
Podiel počtu transakcií v roku 2019 podľa typu zariadení

Zdroj: banky a pobočky zahraničných bánk

Graf 44

Podiel hodnoty transakcií v roku 2019 podľa typu zariadení

Zdroj: banky a pobočky zahraničných bánk

Väčšina slovenských bánk v roku 2019 spustila pre svojich držiteľov platobných kariet MasterCard a VISA mobilné platby Google Pay a Apple Pay, niektoré banky tiež možnosť platiť inteligentnými hodinkami s aplikáciou Garmin Pay a Fitbit Pay. Postupné zavádzanie týchto služieb sa počas roka prejavilo v rýchlo rastúcom počte takýchto transakcií. Kým v 1. štvrtroku 2019 bol počet transakcií uskutočnených mobilom 0,8 mil., za posledný štvrtrok 2019 to bolo viac ako 6,6 mil. Počas roku 2019 sa zrealizovalo prostredníctvom mobilu viac ako 13,6 mil. transakcií v celkovej hodnote takmer 262 mil. €. Držitelia platobných kariet používajú mobily častejšie na platby nižších súm. Priemerná hodnota transakcie pri platbe mobilom v roku 2019 bola 19,25 € a pri platbe fyzickou platobnou kartou 45,80 €.

5.3 Spolupráca s medzinárodnými finančnými inštitúciami

Hodnotenie SSS a ich liniek

Eurosystem pokračoval v hodnotení systémov vyrovnania transakcií s finančnými nástrojmi (Securities Settlement Systems – SSS) a ich liniek v novom režime. Cieľom hodnotenia je dosiahnuť, aby úverové operácie Eurosystemu boli adekvátne zabezpečené (akceptovateľnou zábezpekou – kolaterálom). Kladné zhodnotenie depozitárov (resp. ich SSS) a ich liniek znamená, že sú vyhlásené za akceptovateľné na ich použitie v úverových operáciách Eurosystemu.

Nový režim hodnotenia SSS a ich liniek spočíva v dvojstupňovom hodnotení:

- a) na základe platného [Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) č. 909/2014](#), ktoré ustanovuje jednotné požiadavky na vyrovnanie transakcií s finančnými nástrojmi v EÚ,
- b) na základe ďalších požiadaviek Eurosystemu, ktorých plnenie má byť zabezpečené právnymi predpismi alebo zmluvnými dojednaniami.